

X. Skokovi etimološko-onomastički susreti

U Zagrebu je od 10. do 12. listopada 2022. u organizaciji Odbora za etimologiju HAZU i Odbora za onomastiku HAZU održan međunarodni znanstveni skup *X. Skokovi etimološko-onomastički susreti*.

Prvo izdanje ovoga znanstvenog skupa održano je 1987. godine u Zagrebu, pod nazivom *Znanstveni skup o etimologiji*. Nakon toga skup se redovito održavao u razmacima od tri, odnosno četiri godine i „putovao” po Hrvatskoj: od Zadra, Pule, Krka, preko Vukovara, Korčule, Gospića, ponovno Zadra te Čakovca vratio se u Zagreb. Jubilarni *X. Skokovi etimološko-onomastički susreti* održali su se u samom srcu Zagreba, u Knjižnici Hrvatske akademije znanosti i umjetnosti, a bili su posvećeni preminulomu akademiku Goranu Filipiju, romanistu, etimologu, dijalektologu – redovitomu sudioniku *Skokovih etimološko-onomastičkih susreta*.

Na otvaranju Skupa nazočne je u ime Hrvatske akademije znanosti i umjetnosti pozdravio potpredsjednik HAZU akademik Davor Miličić. Potom se u ime organizatora skupu obratio akademik Ranko Matasović, koji se u svom pozdravnom govoru prisjetio nedavno preminulih redovitih sudionika skupa: akademika Radoslava Katičića, akademika Gorana Filipija te doktorice znanosti Ankice Čilaš Šimpraga.

Prvo zasjedanje skupa otvorio je Mislav Ježić koji je u svom izlaganju govorio o etimološkim podudarnostima u filozofijskom nazivlju u najstarijoj indijskoj i grčkoj filozofiji. Zaključio je da bi te podudarnosti, ako nisu slučajnost ili rezultat općeljudske misli, mogle ukazivati na zajedničku, praindoeuropsku filozofiju. U drugom je izlaganju Metka Furlan govorila o etimologiji imenice **ǵʷb* ‘zmija’ u svjetlu novih hrvatskih i slovenskih dijalektnih podataka.

Drugo zasjedanje bilo je sadržajno povezano temama vezanima uz Primorje i Istru. Sandra Tamaro iznijela je rezultate terenskoga istraživanja mikrotoponimije mjesta Vintijan na jugozapadu Istre. Silvana Vranić u svom je izlaganju dala pregled osobnih imena koja se nalaze u *Rječniku roverskih i okolnih govora* S. Kalčića, G. Filipija i V. Milovana, a Suzana Todorović govorila je o koparskim riječima iz rukopisa Antea Gravisija s kraja 19. stoljeća.

Popodnevno zasjedanje prvoga dana bilo je posvećeno onomastičkim temama. O toponimiji Pakošтана i Draga izlagao je Ante Jurić, o toponimiji sela Oskorušno na Pelješcu govorili su Antonija Prišlič i Domagoj Vidović. Branimir Brgles u svom se izlaganju bavio povijesnim onimima – antroponimima i toponimima u urbaru trakošćanskoga vlastelinstva iz 1568.

Drugi dan skupa započeo je temama iz najstarijega toponimijskog sloja. Jadranka Gvozdanović govorila je o različitim metodološkim pristupima „staroeuropskoj” i „panonskoj” toponimiji. Tema izlaganja Haralda Bichlmeiera bila je

etimologija hidronima *Lika*. Taj se hrvatski hidronim povezuje s litavskim hidronimima *Liekà*, *Liėkė* te austrijskim hidronimom *Lech* (srednjovjekovni *Lica*, *Licca*).

Sljedeća dva izlaganja bila su posvećena etimologijama pojedinačnih riječi. Dubravka Ivšić Majić u svom se izlaganju osvrnula na tri moguće etimologije riječi *vriježa* ‘puzava nadzemna stabljika’, za koje smatra da su sve podjednako uvjerljive. Etimologijom riječi *ponara* ‘udubina u zidu, zidna niša’ bavila se Maslina Ljubičić. Prema njezinu mišljenju vjerojatnija je veza te imenice s glagolom **ner-ti* ‘roniti’ nego izvođenje od latinskoga *panarium* ‘košara za kruh’.

Miha Sušnik govorio je o množini na *-a* slavenskih imenica koje nisu srednjega roda, što je vjerojatno vrlo staro obilježje. Izlaganje Mareka Majera bilo je posvećeno etimologijama dviju riječi: za ukrajinsku riječ *zajvyj* ‘prekomjeran, nepotreban’ ponudio je novu etimologiju s obzirom na to da nema zadovoljavajućih etimologija. Za sjevernoslavenski glagol **bačiti* ‘vidjeti, zapažati’ ponudio je argumente u korist izvođenja od glagola **ačiti* (koji bi bio u vezi s imenicom **oko*), metaanalizom od prefigiranoga glagola (**ob-ačiti* → **o-bačiti*).

Popodnevno zasjedanje drugoga dana ponovno je bilo posvećeno onomastičkim temama. Anđela Frančić detaljno je analizirala termine *imenska formula* i *antroponimijska formula*, koji su, kako je pokazala, u odnosu hiperonim ~ hiponim, a ne sinonimi. Također je predložila definicije tih termina te još jednom istaknula potrebu usustavljanja hrvatske onomastičke terminologije. Ivana Kresnik u svom je izlaganju na primjerima imena ranokršćanskih filozofa i teologa govorila o različitim načinima transkripcije i adaptacije imena latinskoga i grčkoga podrijetla hrvatskomu jeziku. Joža Horvat iscrpno je primijenio onomastičku metodologiju na korpus imena stambenih zgrada u različitim hrvatskim gradovima.

Treći dan skupa otvorila je Elka Jačeva-Ulčar izlaganjem posvećenim arunjskim prezimenima kod Makedonaca. Zatim je Dragana Novakov govorila o imenima u *Pomeniku manastira Krke* iz 18./19. stoljeća.

Hrvoje Bazina u svom je izlaganju donio nekoliko novih etimologija, odnosno dopunio neke starije etimologije naziva morskih životinja poput *smačina*, *salak*, *kudija*, *gargaša*, *dugnja*. Tema izlaganja Nikole Vuletića bili su suvremeni i povijesni rapski toponimi složeni s *Val-*. Posljednje izlaganje na skupu održao je Ranko Matasović. U svom se izlaganju osvrnuo na pet riječi koje u novom *Etimološkom rječniku hrvatskoga jezika* nemaju uvjerljive etimologije: *galeb*, *šešir*, *trp*, *tumarati* i *zabat*.

Na ovogodišnjim Skokovim susretima sudjelovalo je 23 sudionika koji su održali ukupno 22 izlaganja. Očekivano je najviše izlagača bilo iz Zagreba (B. Brgles, A. Frančić, J. Horvat, D. Ivšić Majić, M. Ježić, I. Kresnik, M. Ljubičić, R. Matasović, D. Vidović), a svoje predstavnike imali su i Zadar (H. Bazina, A. Jurić,

N. Vuletić), Pula (S. Tamaro), Rijeka (S. Vranić) te Janjina na Pelješcu (A. Prišlić). Skup je, kao i obično, bio međunarodnoga karaktera: troje je sudionika bilo iz Slovenije (M. Furlan, M. Sušnik, S. Todorović), dvoje iz Njemačke (H. Bichlmeier, J. Gvozdanović), jedan iz Poljske (M. Majer) te po jedna sudionica iz Sjeverne Makedonije (E. Jačeva-Ulčar) i Srbije (D. Novakov).

Osim radnoga dijela skup je imao i neizostavnu društvenu sastavnicu. Stanke za kavu, konferencijska večera u restoranu Leonardo te oproštajni domjenak bili su dodatne prilike za rasprave o etimološkim, onomastičkim i svim drugim temama. Ovogodišnjim *X. Skokovim etimološko-onomastičkim susretima* nastavila se dobra tradicija raznolikih tema i pristupa u izlaganjima te poticajnih rasprava u prijateljskom okružju.

Dubravka Ivšić Majić

